

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b,
105 Reykjavík

Sent með tölvupósti á: skipulag@skipulag.is

26. janúar 2022

Matsáætlun vegna umhverfismats á færslu Hringveggar um Mýrdal Tillaga frá Vegagerðinni dagsett í desember 2021, unnin af VSÓ ráðgjöf.

Stjórn Landvernd hefur kynnt sér framangreinda áætlun, en vísar jafnframt í bréf sitt til Vegagerðarinnar frá 25. janúar 2021.

Mjög margar (366) vel rökstuddar athugasemdir hafa komið fram um aðalvalkost að gera nýjan veg um Dyrhólaósinn og jarðgöng um Reynisfjalli og austur um vegstæði við sjávarsíðuna. Þetta vegastæði mun hafa afar neikvæð áhrif á lífríki, landslag og upplifun ferðmanna. Um það er tæplega deild. Auk þess vofir yfir alvarleg náttúruá eins og fram kemur í umsögn Veðurstofunnar¹.

Í hinum óvenju mörgu og vönduðu innsendum athugasemdum við tillögu að matsáætlun koma fram vel rökstuddar ábendingar um að ekki sé augljóst að markmiðum um aukið umferðaröryggi verði náð með því að flytja Hringveginn í þetta áformaða vegstæði, sem nefnist skipulagslína í mynd á bls. 10 í matsáætluninni. Þá koma fram góðar hugmyndir og tillögur um hvernig má bæta umferðaröryggi með bótum á núverandi vegi. Í þessu sambandi leggur stjórn Landverndar til að lagt verði mat á hvernig megi nýta skógrækt til að draga úr sviptivindum á veginum norðan og austan við Reynisfjall og með þeim hætti bæta umferðaröryggi með náttúrlegum lausnum.

¹ „Ofanflóð í austurhlíðum Reynisfjalls, þar sem gangamunni er fyrirhugaður, er eitt þekktasta skriðufallasvæði landsins. Allt að 1.000.000 m³ hlaup hafa orðið þar með nokkurra áratuga millibili. Stærstu hlaupin hafa mælst á jarðskjálftamælum og þau hafa skilið eftir sig margra tuga metra háar tungur sem greinanlegar eru á hæðarlínukortum. Til að verjast þessu þyrfti gangnaskáli að vera á þriðja hundrað metra langur og hannaður til að standast áraun af völdum berghlaups af þessari stærð. Að vestanverðu er gangnamuninn á alræmdu snjóflóðasvæði í vesturhlíðum Reynisfjalls.“

Stjórn Landverndar minnir enn og aftur að eftirfarandi lýsingu sem er að finna í skýrslu Vegagerðarinnar um Hringveg um Mýrdal frá 2008:

„Í Mýrdalshreppi er gróðursæld, frjósemi og fjölbreytni í gróður-og fuglalífi mikil. Veðurfar er einstaklega mild, jafnt á sumri sem að vetri. Í Reynisfjalli og Dyrhóley eru þekkt kennileiti og búsvæði fjölda fuglategunda. Austan undir Reynisfjalli dafna ótal mörg afbrigði blóma-og grastegunda en hvergi annars staðar á landinu vaxa jafn margar tegundir á einum stað. Ströndin í Vík og Reynisfjara eru taldar meðal fegurstu stranda Evrópu með Reynisdröngum í austri og Dyrhólaey í vestri og eru því vinsæll staður kvikmynda-og auglýsingagerðarmanna, bæði innlendra og erlendra. Hafnleysa er í öllum Mýrdalnum og því sjósókn æði torsótt.“

Á áformuðu vegstæði um Dyrhólaós og göng um Reynisfjall eru náttúrminjar á Náttúruuminjaskrá sem ástæða þykir til að friðlýsa samkvæmt náttúruverndaráætlun. Landvernd fór vel yfir þetta í bréfin sínu 25. Janúar 2021. Dyrhólaey, yndislegt friðland og vinsæll áningarstaður, mun liggja að áformuðu vegstæði. Bæði náttúru og vinsælum áningarstöðum ferðamanna verður spillt með vegagerð samkvæmt skipulagslínu.

Lög kveða á um að náttúruverðmætum megi ekki spilla nema að mjög brýn nauðsyn kalli.

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að góðir valkostir eru fyrir hendi. Valkostir sem valda munu mun minni skaða en vegur um Dyrhólaós með göngum um Reynisfjall. Valkostir sem bæta munu umferðaröryggi til muna. Valkostir sem eru mun ódýrari í framkvæmd. Valkostur sem felur í sér að ekki þarf að viðhalda þarf tvöföldu vegakerfi með vetrarþjónustu og viðhaldi og fórn á ræktarlandi.

Vegagerðin getur því ekki með neinum haldbæru rökum sagt að brýn nauðsyn kalli á að náttúruverðmætum verði spillt. Með því að fara fram með matið á þessum forsendum eru brotin ákvæði náttúruverndarlaga um „brýna nauðsyn“. Reikna má fastleg með að Vegagerðin geti ekki fyrir dómsstólum sýnt fram á að brýn nauðsyn kalli á vegagerð skv. skipulagslínu.

Stjórn Landverndar kallar því eftir því að röðun valkosta verði breytt, að valkostur nr. 4 verði aðal valkostur í matinu og aðrir möguleikar hafðir til samanburðar. Það er deginum ljósara að valkostur 4 hefur alla möguleika á að þjóna hlutverki sem örugg samgönguleið um Suðurland af sömu gæðum og gengur og gerist almennt á hringveginum.

Stjórn Landverndar hefur áður vakið athygli á mikilvægi þess að sýna sjónræn áhrif vegagerðar. Vísi að þessu er að finna í athugasemdum Katla Geopark og athugasemdum Péturs J. Geirssonar arkitekts sem Vegagerðin bærust við kynningu á tillögu að matsáætlun. Áhrifin á landslag og upplifun er sláandi neikvæð í þessum myndum og undirstrikar mikilvægi myndrænnar framsetningar í skýrslu um mat á umhverfisáhrifum sem Landvernd telur brýnt að komi skýrt fram í matsáætlun.

Þá minnir stjórnin á að Gamla Víkurþorpið hefur sögulegt gildi sem nýlega var samþykkt af menntamálaráðherra sem *Verndarsvæði í byggð*. Lýsa þarf því vel hvernig nýr þjóðvegur hefur áhrif á verndargildi þorpsins og lífsgæði þeirra sem þar búa vegna hljóðmengunar, aðgangi að fjöru og útsýni. Mikilvægt er að svara því við hönnun þessarar framkvæmdar hvort þörf sé fyrir hljóðvistarmanir og hvernig aðgangur íbúa og gesta verði að ströndinni. Hvernig breytist útsýni frá gamla þorpinu til sjávar,

mun það kúra undir/bakvið hljóðvistarmanir/veggi? Sama gildir einnig um byggðina upp á bökkunum þar fyrir ofan.

Að lokum má vísa í ábendingar Landverndar þegar gildandi aðalskipulag var til umfjöllunar².

Virðingarfyllst,

f.h. stjórnar Landverndar

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri Landverndar

²https://eldri.landvernd.is/portals/0/FrettaSkjol/Umsogn%20Landverndar%20um%20adalskipulagstillingu%20Myrdalshrepps_4mai2012.pdf